

5/11/1941
Mull

ROMÂNIA de RADIODIFUZIE
2484

Difuzat ora 18^h
ziua 5 Luna VIII 1941
Cronica de serviciu

Hans Christian Andersen

cuvânt de comemorare rostit de D-na Alice Voinescu, la
microfon, in ziua de 5 August 1941

95

"E groasnică singurătatea! Dar ce lucru minunat este să nu fii dat uitării!" așa incheie povestea unei case străvechi micul soldat de plumb pe care fervoarea unui copil l-a dăruit odinioară prietenului său necunoscut, Andersen. Ce minunat lucru e să nu fii ~~uitat~~ dat uitării, va fi constatând azi marele poet al povestirii, privind spre noi, din veșnicia sa luminată. Căci mari și mici, oameni de toate vârstele, toți acei pe care lumea largă l-a crescut Andersen, cu credință, cu dragoste și cu nădejde într'un Dumnezeu bun care cârmuește totul spre bucurie și viață nepieritoare, azi, îl pomenesc cu pietate. E ~~ziua~~ 5 August, aniversarea zilei in care ochii cei limpezi care oglindeau tainele lumii pământești s'au întors dela-lumă aceasta spre cealaltă, spre lumea a cărei prezență a afirmat-o cu tărie, și ca un atlet al celor sfinte, in fața unei lumi sceptice și cărtitoare. Andersen trăește viu, nu numai amintirea tuturor peste a căror copilărie el a ~~revărsat~~ revărsat incântarea, dar și in ~~rugămintea~~ faptele lor, cărora le-a imprimat o directivă spre ideal.

Si totuși, cați dintre noi, care te purtăm in ^{ființa} ~~ființa~~ noastră, te-am și cunoscut cu adevărat! Toți am rămas prieteni intimi cu puiul cel urât de rață pentru că am plâns cu el, cel ~~mărit~~ umilit, cel urgisit, pentru că am triumfat cu el când ~~in oglinda curată a lacului și-a~~ in oglinda curată a lacului și-a recunoscut chipul de lebădă frumoasă și nobilă. Toți am păstrat o tainică și respectoasă dragoste pentru statornicul soldat de plumb care a stat drept, cu baioneta la umăr, și in vâltoarea apelor murdare ale canalului, și in vâlvătaia focului in care se topea, cu ochii țintă la visul inimii lui, păpușa cea de hârtie. Cu toții am suferit in trupul și in sufletul nostru, alături de mica sirenă, cea muncită de dorul după un suflet nemuritor. Si care din noi nu a tremurat cu fetița săracă, in colțul străzii, străpuns de remușcare dar in și încălzită de simțământul că, peste indife-

1461 / 11 / 1941
bosar

rența lumii, veghează dragostea unui Tată, care cheamă pe toți la căldură și la lumină. Si totuși, câți din fervenții cititori ai lui Andersen știu oare ~~mai~~ ^{din} ce suferințe, din ce doruri neimplinite, au crescut făpturile basmului, care s'au așezat ~~pe~~ ^{cu} bună dreptate alături de creațiile celor mari mari poeți? Spunem cu bună dreptate, pentru că minusculele lor ființe sunt străbătute de fiorul ~~marilor~~ poezii. Iată de ce, în această zi de pioasă amintire, vom răsfoi basmul vieții sale, basmul din care s'au infiripat toate celelalte.

"Viața mea este un basm frumos" - așa începe cartea de amintiri, ~~care~~ este străbătută de o lumină providențială. La 2 Aprilie 1805, la Odense în Danemarca, în camera săracă a unei tinere perechi, se naște micul Hans Christian. Tatăl său, cismar, descindea dintr'o familie la origină bogată, ~~dar~~ acum căzută în mizerie. Dar sărăcia nu-i strică nimănui, când dorul îi rămâne întreg. Singura cămăruță a familiei era împodobită cu flori de câmp și cu un raft pe care străluceau cărți alese. Dar bietul cismar idealist a murit foarte tânăr. Micul Christian fu dat la meserie, ca toți copiii de teapa lui. ~~Sun~~ dorul de cultură neimplinit al ~~tatălui~~ tatălui se făcu-se în fiu o nevoe năpraznică, poruncitoare. Gândul lui nu era decât la ~~școală~~ școală, și la ~~cărți~~ cărți, pe care inimi caritabile i le împrumutau. Învăța pe dinafară pasagi întregi din Shakespeare și din comediile lui Holberg și le declama apoi cu atâta foc, încât pe ascultători îi podideau lacrimile, deși ^{și} il socoteau cam năuc și ^{și} pierde-vară. Mama sa, femeie simplă dar mamă, ea nu l-o fi înțeles, dar l-a iubit și, de aceea, l-a ajutat să plece la Copenhaga, în lumea largă. Andersen avea 14 ani, un costum făcut dintr'o veche redingotă a tatălui și o pereche de ghete noi, care în ziua primei cuminecături erau cât ~~puțin~~ puțin p'aci să-i robească sufletul, atât n'avea gând decât pentru ele! În legăturică, mama i-a strecurat și ~~cațiva~~ câțiva taleri, de ajuns ea să nu moară de foame o săptămână. Așa pornește Hans Christian Andersen la drumul ce-l ducea spre glorie.

Prima poartă în fața căreia s'a oprit a fost aceea a teatrului, căci dragostea sa de teatru este resortul care i-a pus geniul în mișcare. Ar fi

~~Andersen~~ dorește să joace, să ~~să~~ cânte, dar cine îl lua în serios? Si totuși, Providența face minuni, pentru acei care știu să le ceară. ~~Numai~~ Numai așa se explică cum naivul și visător băiețanăru care împărțea afișe la poarta teatrului, cu picioarele veșnic înghețate în ~~gă~~ ghetete rupte, îmbrăcat în haine de pomană, a pătruns prin saloanele marilor ~~scriitori~~ artiști și critici de ~~artă~~ artă, stârnind simpatia și interesul în sufletele sensibile la razele ~~unor~~ ~~novăzute~~ novăzute ale unui geniu ce se deștepta. Din sufletul lui naiv, înfloresc strofe de un adânc lirism. Poezia "Copilul muribund" face pe marele poet Oelenschläger, pe Ingermann și pe consilierul Chollin să se intereseze mai de aproape de acest tânăr original. Ei îl ajută ~~ca~~ să intre într'un gimnaziu, ca să-și facă o cât de modestă cultură, fără de care poezia sa ar fi rămas prea săracă. La 19 ani, începe Andersen să învețe lucruri elementare. Timut din scurt, cu o severitate neindurată, de un director sarcastic, ^{deși nu martorul} și de nu l-ar fi susținut ~~credința~~ credința sa în Dumnezeu, el s'ar fi inecat poate în mizantropie. ~~La~~ La 23 de ani, bacalaureat, primește o bursă pentru Universitatea din Copenhaga și se consideră ieșit la ~~liman~~ liman. Prima culegere de poezii are ~~un~~ succes. Un an mai târziu, fantezii și schițe îl așează în rândurile poezilor recunoscuți. ^{Cu o} bursă oferită de rege, ^{el poate} ~~și~~ porni acum în lumea largă. Străbate Elveția, Germania, Franța și Italia, inspirându-se pentru romanele "Improvizatorul" și "Un violonist", care îl vor face celebru peste hotare. Până și teatrul, ~~vare~~ care cu încăpățănare îi închisese porțile, acum, îi joacă piesa "Mulatra", ~~care~~ obține un strălucit succes. Streinătatea îl consacără mare poet. Chiar și criticii țării sale sunt siliți să se incline în fața geniului său. Si totuși, nimic nu i-a fost acordat ~~lui~~ lui Andersen fără trudă. Prejudecăți, intrigi, invidii, nu încetează să-i pună sensibilitatea la dureroase încercări. Numai credința ~~neclintită~~ neclintită că darul său e o misiune de la Dumnezeu i-a dat puterea să și-l apere de detractori și chiar de propria sa îndoială.

Liric, dramaturg, libretist, mare călător și romancier, Andersen ~~pare~~ încearcă toate strunele lirei, ~~pare~~ parcă pregătindu-se pentru acordul ~~în~~plin, în care avea să glăsuiască adevărata sa menire poetică. Aceasta se

~~XXXX~~ revelă, hătăritoare, în basmele sale. Cu ce umor își amintește sfaturile criticilor compatrioți, care îi ~~XXXXX~~ cereau să părăsească un gen atât de nepotrivit cu el. Dar, urmărindu-și neturburat chemarea, el găsește drumul spre toate inimile. Tradus în toate limbile civilizate, e citit pe tromuri, cași în coliba cea mai ~~XXXXXX~~ umilă. Călătoriile sale devin triumfuri. Andersen este acum poetul cel mai popular din Europa. Sărbătorit de cei mai mari ai lumii, în culmea gloriei, Andersen are încă de suferit. Războiul pentru Schlesvig-Holstein este ~~XXXXXXXXXXXX~~ prilej, pentru acest călător și mare ~~XXXXXX~~ european, să simtă cât de adânc este totuși legat de patria sa. "N'am fost niciodată tare în politică, sunt de părere că poetul ~~XXXX~~ are altă menire de implinit, dar când se cutremură pământul, nu poți sta în picioare, fără să-ți simți sguđuiturile până în vârful degetelor!" În suferința colectivă, cași în suferința personală, Andersen a rămas nesdruncinat credincios în Dumnezeu. "Trăim o epocă furtunoasă, spune el, totul se schimbă fără răgaz. Dar e unul care nu se schimbă: e Dumnezeu și dreptatea sa. El e pentru Danemarca. Adevărul este, pentru popoare, fermentul victoriei. Fiecare națiune are dreptul la perfecțiune în bine și în frumos. Aceasta trebuie să fie deviza Europei. Numai așa, pot privi cu încredere în viitor." Această biografie, pe care alții aveau s'o completeze mai târziu, Andersen o încheie la vârsta de 50 de ani, vârsta plenitudinii lui sufletesti, din care răsare, ca o eternă ~~XXXXXXXXXXXX~~ îndrumare pentru toți care poartă în sinea lor scânteaia unei misiuni, următoarea înțelepciune: "Orice nedreptate de care am crezut că sufăr, orice mână apăsătoare care a căutat să mă țină în loc din sborul meu, mi-a făcut un bine. În înălțarea noastră spre Dumnezeu, durerea și mărăciunea pier, numai frumusețea rămâne."

Basmele lui Andersen nu sunt rodul jucăuș al fanteziei, ci chipul transfigurat al realității. Ochilor lui limpezi, realitatea și-a destăinuit comorile ei cele mai tainice. În basmele lui Andersen, ne e revelată lumea bunului Dumnezeu, așa cum trebuie să fi eșit din gândul divin: ~~XXXX~~ fremătând de viață, de duh, de rost, liberă și frumoasă. Mințea neputincioasă a omului

a înghețat-o, dar dragostea nemărginită a poetului o scoate din această încremenire. Ea dă drumul clocotului de viață, ce se urcă iarăși în lucruri, în ființe, în suferință, ca o sevă divină, tot mai sus, tot mai sus, într'o universală aspirație spre nemurire. Din amănunte minuțios conturate, se încheagă un univers infinit, în care toți germenii au înviat, au crescut, se coc parcă pentru veșnicie. Până și purcelușul-puşuliță, care este atât de plin încât nimic nu se mai mișcă în el, până și el, ~~se mișcă și el~~ se avântă în această horă a dorului universal. Si spărgându-se, lasă să se rostogoască, inviate, monedele de nichel și de argint.

Dacă peste această lume, deșteptată spre bucuria vieții, se așterne totuși un văl subțire de melancolie, ~~într-o~~ ^{nevinovată} dacă peste ~~într-o~~ ^{incântare} ~~plu-~~toște totuși zâmbetul înțeleghător al umorului, apoi aceasta e dovada că, în lumea creată de Andersen, domnește dorul de ~~perfecțiune~~ perfecțiune. De aceea, de sigur, în centrul acestei lumi inviate, strălucește, tainică, lumina morții! frumoasa, tânduitoră moarte care, aci, nu cosește florile acestei lumi, ci doar le răsădește în grădina lui Dumnezeu. Niciun alt poet modern n'a cântat mai frumos decât el rodnicia morții; niciunul, ca el, n'a împăcat mai bine pe om cu această ~~blândă călăuză~~ blândă călăuză, ce-l duce din lumea nădejdlor neimplinite spre veșnica împlinire.

Basmul lui Andersen infățișează o măreață viziune cosmică, ce se realizează într'o formă intens dramatică. Din această pânză magică, țesută cu firele subțiri ale fanteziei pe urzeala solidă a observațiunii exacte, ~~un~~ ~~un~~ generații întregi de copii și-au croit primul ~~lor~~ vestmânt al ~~un~~ conștiinții lor culturale. Vestmânt de ~~frumusețe~~ frumusețe, de bunătate, de taină sfântă.

Când marele fizișian Oersted spunea despre Andersen că el este, dintre poeți, cel care a servit cel mai bine știința, de sigur, nu se referea numai la basmul "picăturii de apă", în care poetul infățișează tot dramatismul luptei dintre ~~infuzorii~~ ~~infuzorii~~ infuzorii. Probabil, el se gândea, la puterea basmului de a deștepta, în sufletele copiilor, nevoia de mister. Din ~~florile~~ florile misterului crește curiozitatea, din ea cunoașterea obiectivă și liberatoare, din cu-

dragostea de adevăr, care este ~~singurul drum~~ singurul drum spre veșnicie
pentru indivizi și popoare.

